॥ तैत्तिरीय संहिता॥

॥चतुर्थः प्रश्नः॥

॥ तैत्तिरीयसंहितायां द्वितीयकाण्डे चतुर्थः प्रश्नः॥

देवा मंनुष्याः पितर्स्तें उन्यतं आसृत्रस्रंग् रक्षाः सि पिशाचास्तें उन्यत्स्तेषां देवानां मृत यदल्पं लोहित्मकुं वृंन्तद्रक्षाः रात्रीं भिरस्भ्रन्तान्थ्सुब्धान्मृतान् भि व्यौंच्छते देवा अविदुर्यो वै नो ऽयम्प्रियते रक्षाः सि वा इमं घ्रन्तीति ते रक्षाः स्युपांमन्त्रयन्त तान्यं ब्रुवन्वरं वृणामहै यत् (१)

असुंराञ्जयांम् तन्नः सहासदिति ततो वै देवा असुंरानजयन्तेऽसुंराञ्जित्वा रक्षाङ्स्यपांनुदन्त तानि रक्षाङ्स्यनृतमकर्तेति समन्तं देवान्पर्यविश्वन्ते देवा अग्नावनाथन्त तेंऽग्नये प्रवंते पुरोडाशम्ष्टाकपालं निरंवपन्नग्नये विबाधवंतेऽग्नये प्रतींकवते यद्ग्नये प्रवंते निरंवपन् यान्येव पुरस्ताद्रक्षार्थस्त (२)

आस्नतानि तेन प्राणुंदन्त यद्ग्रये विबाधवंते यान्येवाभितो रक्षा इस्यासन्तानि तेन व्यंबाधन्त यद्ग्रये प्रतींकवते यान्येव पृश्चाद्रक्षा्र्स्यास्नतानि तेनापांनुदन्त ततों देवा अभवन्यरासुरा यो भ्रातृंव्यवान्थ्स्याथ्स स्पर्धमान पृतयेष्ट्यां यजेता्ग्रये प्रवंते पुरोडाशंमुष्टाकंपालं निर्वपेद्ग्रयें विबाधवंते (३)

अग्नये प्रतींकवते यद्ग्रये प्रवंते निर्वपंति य एवास्माच्छ्रेयान्त्रातृंव्यस्तं तेन प्र णुंदते यद्ग्रये विबाधवंते य एवैनेन सदङ्गं तेन वि बांधते यद्ग्रये प्रतींकवते य एवास्मात्पापीयान्तं तेनापं नुदते प्र श्रेया रसम्भ्रातृंव्यं नुदतेऽतिं सद्दशंं क्रामित् नैन्म्पापीयानाप्नोति य एवं विद्वानेतयेष्ट्या यज्तते॥ (४)

वृणामहे यत्पुरस्ताद्रक्षारं विवाधवंत एवं च्त्वारं चा——[१] देवासुराः संयंत्ता आस्नते देवा अंब्रुवन् यो नों वीर्यावत्तम्स्तमनुं स्मारंभामहा इति त इन्द्रंमब्रुवन्त्वं वै नों वीर्यावत्तमोऽसि त्वामनुं स्मारंभामहा इति सौंऽब्रवीत्तिस्रो मं इमास्तन्वों वीर्यावतीस्ताः प्रींणीताथासुंरान्भि भंविष्यथेति ता वै ब्रहीत्यंब्रवित्रियमर् होमुगियं विंमृधेयिनिद्रियावंती (५)

इत्यंब्रवीत इन्द्रांया हो मुचे पुरोडाश्मेकांदशकपालं निरंवपन्निन्द्रांय वैमृधायेन्द्रांयेन्द्रियावंते यदिन्द्रांया हो मुचे निरवंपन्न हो स एव तेनां मुच्यन्त यदिन्द्रांय वैमृधाय मृधे एव तेनापां प्रत यदिन्द्रांयेन्द्रियावंत इन्द्रियमेव तेनात्मन्नंदधत त्रयंस्त्रि शत्कपालं पुरोडाशं निरंवपन्नयंस्त्रि शह देवतास्ता इन्द्रं आत्मन्ननं समारंम्भयत भूत्यै (६)

तां वाव देवा विजितिमृत्तमामसुंरैर्व्यंजयन्त यो भार्तृव्यवान्थस्याथ्स स्पर्धमान एतयेष्ट्यां यजेतेन्द्रांया रहोमुचें पुरोडाशमेकांदशकपालं निर्वपेदिन्द्रांय वैमृधायेन्द्रांयेन्द्रियावते-ऽरहंसा वा एष गृंहीतो यस्माच्छ्रेयान्भ्रातृंव्यो यदिन्द्रांया रहोमुचे निर्वपत्य रहंस एव तेनं मुच्यते मृधा वा एषोऽभिषंण्णो यस्मांथ्समानेष्वन्यः श्रेयांनुत (७)

अभ्रांतृब्यो यदिन्द्रांय वैमृधाय मृधं एव तेनापं हते यदिन्द्रांयेन्द्रियावंत इन्द्रियमेव तेनात्मन्धंते त्रयंस्त्रि॰शत्कपालं पुरोडाशुं निर्वपिति त्रयंस्त्रि॰शृद्धै देवतास्ता एव यजंमान आत्मन्ननुं समारंम्भयते भूत्यै सा वा एषा विजितिनीमेष्टिर्य एवं विद्वानेतयेष्ट्या यजंत उत्तमामेव विजितिम्भातृं व्येण वि जंयते॥ (८)

इन्द्रियावंती भूत्यां उतैकान्नपंश्चाशचं॥____[२]

देवासुराः संयंत्ता आसन्तेषां गायत्र्योजो बलंमिन्द्रियं वीर्यं प्रजां प्रशून्थ्संगृह्यादायांप्कम्यांतिष्ठत्तेंऽमन्यन्त यत्रान् वा इयम्पावथ्स्यिति त इदम्भविष्यन्तीति तां व्यंह्वयन्त विश्वंकर्मित्रिति देवा दाभीत्यसुंराः सा नान्यंत्राङ्श्च नोपावंर्तत् ते देवा एतद्यजुंरपश्यन्नोजोऽसि सहोऽसि बलंमिस (९)

भ्राजोंऽसि देवानां धाम् नामांसि विश्वंमसि विश्वायुः सर्वमिस सर्वायुंरिभभूरिति वाव देवा असुराणामोजो बर्लमिन्द्रियं वीर्यं प्रजां पृशूनंवृञ्जत् यद्गायत्र्यप्रम्यातिष्ठत्तस्मादेतां गांयत्रीतीष्टिमाहुः संवथ्सरो वै गांयत्री संवथ्सरो वै तदंपुक्रम्यांतिष्ठद्यदेतयां देवा असुराणामोजो बर्लमिन्द्रियं वीर्यम् (१०)

प्रजां पृशूनवृंञ्जत् तस्मांदेता संवर्ग इतीष्टिमाहुर्यो भ्रातृंव्यवान्थ्स्याथ्स स्पर्धमान एतयेष्ट्यां यजेताग्रयें संवर्गायं पुरोडाशंमुष्टाकंपालं निर्विपेत्तः शृतमासंन्नमेतेन यर्जुषाभि मृशेदोजं एव बर्लमिन्द्रियं वीर्यं प्रजां पुशून्स्रातृंव्यस्य वृङ्के भवंत्यात्मना परांस्य भ्रातृंव्यो भवति॥ (११)

बलंमस्येतयां देवा असंराणामोजो बलंमिन्ड्रियं वीर्यं पश्चंचत्वारि श्वचा — [३] प्रजापंतिः प्रजा असृजत् ता अस्माध्सृष्टाः पराचीरायन्ता

प्रजापातः प्रजा असृजत् ता अस्माध्सृष्टाः पराचाराय्न्ता यत्रावंस्न्ततो गुर्मुदुदंतिष्ठत्ता बृह्स्पतिश्चान्ववंताः सौं-ऽब्रवीद्वृह्स्पतिर्नयां त्वा प्र तिष्ठान्यथं त्वा प्रजा उपावंध्स्यन्तीति तम्प्रातिष्ठत्ततो व प्रजापंति प्रजा उपावंतन्त यः प्रजाकांमः स्यात्तस्मां एतम्प्रांजापृत्यं गांर्मुतं चरुं निवंपेत्प्रजापंतिम् (१२)

पुव स्वेनं भाग्धेयेनोपं धावति स पुवास्मैं प्रजाम्प्र जंनयति प्रजापंतिः पृशूनंसृजत् तेंऽस्माथ्सृष्टाः परांश्च आयन्ते यत्रावंसन्ततों गृर्मुदुदंतिष्ठत्तान्पूषा चान्ववैता क् सोंऽब्रवीत्पूषानयां मा प्र तिष्ठाथं त्वा पृशवं उपावंथ्स्य्नतीति माम्प्र तिष्ठेति सोमोंऽब्रवीन्मम वै (१३)

अकृष्ट्रपच्यमित्युभौ वाम्प्र तिष्ठानीत्यंब्रवीत्तौ प्रातिष्ठततो वै प्रजापंतिम्पुशवं उपावर्तन्त यः पुशुकांमः स्यात्तस्मा पृत सोमापौष्णं गाँमुंतं चुरुं निर्वपेथ्सोमापूषणांवेव स्वेनं भागधेयेनोपं धावित तावेवास्में पृश्न्य जनयतः सोमो वै रेतोधाः पूषा पंश्नाम्प्रंजनियता सोमं पृवास्मै रेतो दर्धाति पूषा पृश्न्य जनयित॥ (१४)

व्येत्र्रजापंतिं वै दर्धाति पूषा त्रीणिं च॥———[४]

अग्ने गोर्भिर्न् आ गृहीन्दों पुष्ट्या जुंषस्व नः। इन्द्रों धृतां गृहेषुं नः॥ सृविता यः संहुस्नियः स नों गृहेषुं रारणत्। आ पूषा एत्वा वसुं॥ धाता दंदातु नो र्यिमीशानो जगंतस्पतिः। स नः पूर्णेनं वावनत्॥ त्वष्टा यो वृष्भो वृषा स नों गृहेषुं रारणत्। सहस्रेणायुतेन च॥ येनं देवा अमृतम् (१५)

दीर्घ ॥ श्रवी दिव्यैरंयन्त। रायंस्पोष् त्वम्समभ्यं गवौं कुल्मिं जीवस् आ युंवस्व। अग्निर्गृहपंतिः सोमो विश्वविनेः सिवता सुमेधाः स्वाहाँ। अग्ने गृहपते यस्ते घृत्यो भागस्तेन सह ओर्ज आक्रमंमाणाय धेहि श्रेष्ठ्यांत्पथो मा योषं मूर्धा भूयास् स्वाहाँ॥ (१६)

अमृतंम्ष्टात्रि १ श्वा — [५]

चित्रयां यजेत पृशुकाम इयं वै चित्रा यद्वा अस्यां

अस्मै त एव द्वादंश च॥

-[६]

विश्वंम्भूतमिधं प्रजायंते तेनेयं चित्रा य एवं विद्वा शिव्यतं पृशुकांमो यजंते प्र प्रजयां पृशुभिंमिथुनैर्जायते प्रैवाग्नेयेनं वापयित रेतः सौम्येनं दधाित रेतं एव हितं त्वष्टां रूपाणि वि कंरोति सारस्वतौ भंवत एतद्वे दैव्यंग्मिथुनं दैव्यंमेवास्मैं (१७)

मिथुनम्मध्यतो दंधाति पृष्टौ प्रजननाय सिनीवाल्ये चरुर्भवित वाग्वे सिनीवाली पृष्टिः खलु वे वाक्पुष्टिंमेव वाचमुपैत्यैन्द्र उंत्तमो भंवित तेनैव तन्मिथुन स्प्तैतानि ह्वी ध्षि भवन्ति सप्त ग्राम्याः पृशवः स्प्तारण्याः सप्त छन्दा स्युभयस्यावं रुद्धा अथैता आहुंतीर्जुहोत्येते वे देवाः पृष्टिंपतयस्त एवास्मिन्पृष्टिं दधित पृष्यंति प्रजयां पृशुभिरथो यदेता आहुंतीर्जुहोत्ने प्रतिष्ठित्ये॥ (१८)

मा्रुतमंसि म्रुतामोजोऽपां धारौं भिन्दि रमयंत मरुतः श्येनमायिन्ममनोजवसं वृषंण स्वृक्तिम्। येन

शर्ध उग्रमवंसृष्ट्रमेति तदंश्विना परि धत्तः स्वस्ति। पुरोवातो वर्षेञ्जिन्वरावृथ्स्वाहां वातावृद्वर्षंत्रुग्ररावृथ्स्वाहां पूर्तिरावृद्धिचंत्वारि १शच॥

स्तनयन्वर्षंन्भीमरावृथ्स्वाहांनश्नन्यंवस्फूर्जन्दिद्युद्वर्षंन्त्वेषरावृथ् वर्षंन्पूर्तिरावृत् (१९)

स्वाहां बहु हायमंवृषादितिं श्रुतरावृथ्स्वाहातपंति वर्षंन्विराडावृथ्स्वाहांवस्फूर्जन्दिद्युद्धर्षंन्भूतरावृथ्स्वाहा मान्दा वाशाः शुन्ध्यूरजिराः। ज्योतिष्मतीस्तमंस्वरीरुन्दंतीः सुफेनाः। मित्रंभृतः क्षत्रंभृतः सुराष्ट्रा इह मांऽवत। वृष्णो अश्वंस्य संदानंमिस वृष्ट्ये त्वोपं नह्यामि॥ (२०)

देवां वसव्या अग्ने सोम सूर्य। देवाः शर्मण्या मित्रांवरुणार्यमत्र्। देवाः सपीत्योऽपां नपादाशुहेमत्र्। उद्रो दंत्तोऽद्धिम्भिन्त द्विवः पूर्जन्यांदुन्तिरक्षात्पृथिव्यास्ततो नो

वृष्ट्यांऽवत। दिवां चित्तमः कृण्वन्ति पूर्जन्यंनोदवाहेनं। पृथिवीं यद्युन्दन्ति। आ यं नरः सुदानंवो ददाशुषे दिवः कोश्ममचुंच्यवः। वि पूर्जन्याः सृजन्ति रोदंसी अनु धन्वंना यन्ति (२१)

वृष्टयंः। उदीरयथा मरुतः समुद्रतो यूयं वृष्टिं वर्षयथा पुरीषिणः। न वो दस्रा उपं दस्यन्ति धेनवः शुभं यातामनु रथां अवृथ्सत। सृजा वृष्टिं दिव आद्भिः संमुद्रं पृंण। अजा असि प्रथम्जा बलंमिस समुद्रियम्। उन्नम्भय पृथिवीम्भिन्द्धीदं दिव्यं नर्भः। उद्गो दिव्यस्यं नो देहीशांनो वि सृजा दितम्। ये देवा दिविभांगा येंऽन्तिरक्षभागा ये पृथिविभांगाः। त इमं यज्ञमंवन्तु त इदं क्षेत्रमा विंशन्तु त इदं क्षेत्रमनु वि विंशन्तु॥ (२२)

यन्ति देवा विरेशितिश्वं॥———[८]
मारुतमंसि मुरुतामोज इति कृष्णां वासः कृष्णातूषं परि
त एतद्वै वृष्ट्यै रूप सर्रूप एव भूत्वा पर्जन्यं वर्षयति

धत्त एतद्वै वृष्ट्ये रूप स्रूप एवं भूत्वा पूर्जन्यं वर्षयित रमयंत मरुतः श्येनमायिनमितिं पश्चाद्वातं प्रतिं मीवति पुरोवातमेव जनयित वर्षस्यावंरुद्धे वातनामानिं जुहोति वायुर्वे वृष्ट्यां ईशे वायुमेव स्वेनं भाग्धेयेनोपं धावित स एवास्मै पूर्जन्यं वर्षयत्यष्टौ (२३)

जुहोति चर्तस्रो वै दिश्रश्चतंस्रोऽवान्तरिद्शा दिग्भ्य एव वृष्टिष्ट सम्प्र च्यांवयित कृष्णाजिने सं यौति ह्विरेवाकरन्तर्वेदि सं यौत्यवंरुख्यै यतीनामुद्यमानाना ॥ शीर्षाणि परांपतन्ते खुर्जूरां अभवन्तेषा १ रसं ऊर्ध्वो- ऽपत्तानिं क्रीरांण्यभवन्थ्सौम्यानि वै क्रीरांणि सौम्या खलु वा आहुंतिर्दिवो वृष्टिं च्यावयति यत्क्रीरांणि भवंन्ति (२४)

सौम्ययैवाहुंत्या दिवो वृष्टिमवं रुन्द्धे मधुंषा सं यौत्यपां वा एष ओषंधीना रसो यन्मध्वद्ध एवौषंधीभ्यो वर्षत्यथों अद्ध एवौषंधीभ्यो वृष्टिं नि नंयति मान्दा वाशा इति सं यौति नाम्धेयैरेवैना अच्छेत्यथो यथां ब्रूयादसावेहीत्येवमेवैनां नामधेयैरा (२५)

च्याव्यति वृष्णो अश्वस्य संदानमिस् वृष्ट्यै त्वोपं नह्यामीत्यांह् वृषा वा अश्वो वृषां पूर्जन्यः कृष्ण इंव खलु वै भूत्वा वंर्षति रूपेणैवैन् समर्धयति व्रषस्यावंरुख्यै॥ (२६)

अष्टौ भवंन्ति नामुधेयेैरैकान्नत्रिर्श्शचं॥—____[९]

देवां वसव्या देवाः शर्मण्या देवाः सपीतय इत्या बंध्राति देवतांभिरेवान्वहं वृष्टिंमिच्छति यदि वर्षेतावंत्येव होत्वयं यदि न वर्षेच्छ्वो भूते ह्विर्निवंपेदहोरात्रे वै मित्रावरुंणावहोरात्राभ्यां खलु वै पर्जन्यो वर्षित नक्तं वा हि दिवां वा वर्षित मित्रावरुंणावेव स्वेनं भाग्धेयेनोपं धावति तावेवास्मै (२७)

अहोरात्राभ्यां पूर्जन्यं वर्षयतोऽग्नयं धामच्छदे पुरोडाशंमृष्टाकंपालं निर्वपेन्मारुतः सप्तकंपालः सौर्यमेकंकपालमृग्निर्वा इतो वृष्टिमुदीरयित मुरुतः सृष्टां नयन्ति यदा खलु वा असावांदित्यो न्यंङ्गिश्मिभिः पर्यावर्ततेऽथं वर्षित धामच्छिदिव खलु वै भूत्वा वर्षत्येता वै देवता वृष्ट्यां ईशते ता एव स्वेनं भाग्धेयेनोपं धावित् ताः (२८)

एवास्में पूर्जन्यं वर्षयन्त्युतावंर्षिष्यन्वर्षंत्येव सृजा वृष्टिं दिव आद्भिः संमुद्रं पृणेत्यांहेमाश्चैवामूश्चापः समर्धयत्यथों आभिरेवामूरच्छैंत्यज्ञा असि प्रथमजा बलंमसि समुद्रियमित्यांह यथायजुरेवैतदुन्नंम्भय पृथिवीमितिं वर्षा्ह्वां जुंहोत्येषा वा ओषंधीनां वृष्टिविनस्तयैव वृष्टिमा च्यांवयित् ये देवा दिविभांगा इतिं कृष्णाजिनमवं धूनोतीम एवास्में लोकाः प्रीता अभीष्टां भवन्ति॥ (२९)

अस्मै धावति ता वा एकंवि श्रातिश्च॥———[१०]

सर्वाणि छन्दा रस्येतस्यामिष्ट्यांमनूच्यानीत्यांहुस्रिष्टुभो वा

पृतद्वीर्यं यत्ककुदुष्णिहा जगत्यै यदुष्णिहकुकुभावन्वाह तेनैव सर्वाणि छन्दा इस्यवं रुन्द्वे गायत्री वा एषा यदुष्णिहा यानि चत्वार्यध्यक्षराणि चतुंष्पाद एव ते पृशवो यथां पुरोडाशे पुरोडाशोऽध्येवमेव तद्यहुच्यध्यक्षराणि यञ्चगंत्या (३०)

प्रिद्ध्यादन्तं यज्ञं गंमयेत्रिष्टुभा परि दधातीन्द्रियं वै वीर्यं त्रिष्टुगिन्द्रिय एव वीर्ये यज्ञं प्रति ष्ठापयित नान्तं गमयत्यग्ने त्री ते वाजिना त्री ष्धस्थेति त्रिवंत्या परि दधाति सरूपत्वाय सर्वो वा एष यज्ञो यत्रैधात्वीयं कामायकामाय प्र युंज्यते सर्वेभ्यो हि कामेभ्यो यज्ञः प्रयुज्यते त्रैधात्वीयेन यजेताभिचर्न्थ्सर्वो वै (३१)

पृष युज्ञो यत्रैधात्वीय् सर्वेणैवैनं युज्ञेनाभि चंरति स्तृणुत एवैनंमेतयैव यंजेताभिचर्यमाणः सर्वो वा एष युज्ञो यत्रैधात्वीय् सर्वेणैव युज्ञेनं यजते नैनंमभिचरंन्थ्स्तृणुत एतयैव यंजेत सहस्रेण युक्ष्यमाणः प्रजातमेवैनंद्दत्येतयैव यंजेत सहस्रेण युक्ष्यमाणः प्रजातमेवैनंद्दत्येतयैव यंजेत सहस्रेणजानोऽन्तं वा एष पंशूनां गंच्छति (३२)

यः सहस्रेण यजंते प्रजापंतिः खलु वै प्शूनंसृजत्

ता इं स्रेंधात् वीयेंने वासृंजत् य एवं विद्वा इंसेंधात् वीयेंन पशुकां मो यजंते यस्मादेव योनेंः प्रजापितः पशूनसृंजत् तस्मादेवेनां न्थ्युजत् उपैन्मुत्तं र सहस्रं नमित देवतां भ्यो वा एष आ वृंश्यते यो यक्ष्य इत्युक्ता न यजंते त्रैधात् वीयेंन यजेत सर्वो वा एष यज्ञः (३३)

यत्रैधात्वीय् सर्वेणैव य्ज्ञेनं यजते न देवताँभ्य आ वृंश्च्यते द्वादेशकपालः पुरोडाशों भवित ते त्रयश्चतुंष्कपालान्निः षमृद्धत्वाय त्रयेः पुरोडाशां भविन्त त्रयं इमे लोका एषां लोकानामास्या उत्तरउत्तरो ज्यायाँ-भवत्येविमेव हीमे लोका येव्मयो मध्यं एतद्वा अन्तरिक्षस्य रूप समृद्धौ सर्वेषामभिग्मयन्नवं द्यत्यछंम्बद्धार् हिरंण्यं ददाति तेर्ज एव (३४)

अवं रुन्द्वे ताप्यं दंदाति पृशूनेवावं रुन्द्वे धेनुं दंदात्याशिषं पृवावं रुन्द्वे साम्नो वा एष वर्णो यद्धिरंण्यं यज्ञंषां ताप्यमंक्थामदानां धेनुरेतानेव सर्वान् वर्णानवं रुन्द्वे॥ (३५)

जगत्याऽभिचर्-थ्सर्वो वै गंच्छति यज्ञस्तेजं एव त्रिष्शचं॥———[११]

त्वष्टां हृतपुंत्रो वीन्द्रक् सोम्माहंर्त्तस्मित्रिन्द्रं उपह्वमैंच्छत् तं नोपांह्वयत पुत्रम्मेऽवधीरिति स यंज्ञवेश्सं कृत्वा प्रासहा सोमंमिपबृत्तस्य यद्त्यशिंष्यत् तत्त्वष्टाहवनीयमुप् प्रावंत्यथ्स्वाहेन्द्रंशत्रुवध्स्वेति स यावंदूर्थः पंराविध्यंति तावंति स्वयमेव व्यंरमत् यदि वा तावंत्प्रवणम् (३६)

आसीद्यदि वा ताव्दध्यग्नेरासीध्स सम्भवंत्रग्नीषोमांविभि समंभव्ध्स इंषुमात्रमिषुमात्रं विष्वंङ्क्षवर्धत् स इमाल्लाँकानंवृणोद्य वृत्रत्वन्तस्मादिन्द्रोऽबिभेदिप् त्वष्टा तस्मै त्वष्टा वर्ज्रमसिश्चत्तपो व स वर्ज्ञ आसीत्तमुद्यंन्तुं नाशंक्रोदथ् वै तर्हि विष्णुंः (३७)

अन्या देवतांसीथ्सों ऽब्रवीद्विष्ण्वेहीदमा हंरिष्यावो येनायमिदमिति स विष्णुंस्रेधात्मानं वि न्यंधत्त पृथिव्यां तृतीयम्नतिरेक्षे तृतीयं दिवि तृतीयमभिपर्यावृतां द्धिविभेद्यत्पृंथिव तृतीयमासीत्तेनेन्द्रो वज्रमुदंयच्छद्विष्ण्वंनुस्थितः सौंऽब्रवीन्मा मे प्र हारस्ति वा इदम् (३८)

मियं वीर्यं तत्ते प्र दास्यामीति तदंस्मै प्रायंच्छतत्प्रत्यंगृह्णादध्

मेति तद्विष्ण्वेति प्रायंच्छ्तद्विष्णुः प्रत्यंगृह्णादस्मास्विन्द्रं इन्द्रियं दंधात्विति यदन्तरिंक्षे तृतींयमासीत्तेनेन्द्रो

वज्रमुदंयच्छद्विष्णवंनुस्थितः सोंऽब्रवीन्मा मे प्र हारस्ति वा इदम् (३९) मियं वीयं तत्ते प्र दाँस्यामीति तदंस्मै प्रायंच्छ्तत्प्रत्यंगृह्णाद्विम इति तद्विष्णवेति प्रायंच्छत्तद्विष्णुः प्रत्यंगृह्णादस्मास्विन्द्रं

इन्द्रियं दंधात्विति यद्दिवि तृतींयमासीत्तेनेन्द्रो वज्रमुदंयच्छद्विष्ण सौंऽब्रवीन्मा मे प्र हार्येनाहम् (४०) इदमस्मि तत्ते प्र दाँस्यामीति त्वी (३) इत्यंब्रवीथ्सन्धान्तु

सं देधावहै त्वामेव प्र विंशानीति यन्माम्प्रंविशेः किम्मां भुअया इत्यंब्रवीत्त्वामेवेन्धीय तव भोगांय त्वाम्प्र विंशेयमित्यंब्रवीत्तं वृत्रः प्राविंशदुदरं वै वृत्रः क्षुत्खलु वै मनुष्यंस्य भातृंच्यो यः (४१)

पुवं वेद् हन्ति क्षुधम्भातृंव्यन्तदंस्मै प्रायंच्छ्तत्प्रत्यंगृह्णात्रिर्माः

इति तद्विष्णविति प्रायंच्छत्तद्विष्णुः प्रत्यंगृह्णादस्मास्विन्द्रं इन्द्रियं देधात्विति यत्रिः प्रायंच्छित्रिः प्रत्यगृह्णात्तित्रिधातौस्त्रिधातु यद्विष्णुंरन्वतिष्ठत विष्णवेति प्रायंच्छत्तरमांदैन्द्रावैष्णव १

ह्विर्भवित् यद्वा इदं किं च तदंस्मै तत्प्रायंच्छुहचः सामानि यजूरंषि सहस्रं वा अस्मै तत्प्रायंच्छुत्तस्मांथ्सहस्रंदक्षिणम्॥ (४

पृष्णं विष्णुर्वं इदिम्दिम्हं यो भंवत्येकंविश्यतिश्रण——[१२]
देवा वै रांजन्यांजायंमानादिवभयुस्तम्नतरेव सन्तं
दाम्नापौम्भन्थ्स वा एषोऽपौद्धो जायते यद्गांजन्यो यद्वा एषोऽनंपोद्धो जायंत वृत्रान्प्रइश्चरेद्यं कामयंत राजन्यंमनंपोद्धो
जायंत वृत्रान्प्रइश्चरेदिति तस्मा एतमैन्द्राबार्हस्पत्यं
चरुं निर्विपेदैन्द्रो वै रांजन्यौ ब्रह्म बृहुस्पतिर्ब्रह्मणैवैनं
दाम्रोऽपोम्भनान्मुश्चति हिर्ण्मयं दाम् दक्षिणा साक्षादेवैनं
दाम्रोऽपोम्भनान्मुश्चति॥ (४३)

नवोनवो भवति जायंमानोऽह्रां केतुरुषसांमेत्यग्रें। भागं देवेभ्यो वि देधात्यायन्त्र चन्द्रमांस्तिरति दीर्घमायुंः। यमादित्या अश्शुमांप्याययंन्ति यमिक्षंतमिक्षंतयः पिबंन्ति। तेनं नो राजा वर्रुणो बृहस्पतिरा प्याययन्तु भुवंनस्य गोपाः।

प्राच्यां दिशि त्विमन्द्रासि राजोतोदींच्यां वृत्रहन्वृत्रहासिं। यत्र यन्ति स्रोत्यास्तत् (४४) जितं ते दक्षिणतो वृष्म एंधि हव्यः। इन्द्रों जयाति न परां जयाता अधिराजो राजंसु राजयाति। विश्वा हि भूयाः पृतंना अभिष्टीरुंपसद्यों नमस्यों यथासंत्। अस्येदेव प्र रिंरिचे महित्वं दिवः पृंथिव्याः पर्यन्तिरक्षात्। स्वराडिन्द्रो दम् आ विश्वगूर्तः स्वरिरमंत्रो ववक्षे रणांय। अभि त्वां शूर नोनुमोऽदुंग्धा इव धेनवंः। ईशांनम् (४५)

अस्य जगंतः सुवर्दश्मीशांनिमन्द्र तस्थुषंः। त्वामिद्धि हवांमहे साता वाजंस्य का्रवंः। त्वां वृत्रेष्विंन्द्र सत्पंतिं नर्स्त्वां काष्टास्ववंतः। यद्यावं इन्द्र ते श्तर श्तरम्भूमींकृत स्युः। न त्वां विज्ञन्थ्यहस्र सूर्या अनु न जातमेष्ट रोदंसी। पिबा सोमंमिन्द्र मन्दंतु त्वा यं ते सुषावं हर्यश्वाद्रिः। (४६)

सोतुर्बाहुभ्या १ सुयंतो नार्वां। रेवतींर्नः सधमाद इन्द्रें सन्तु तुविवांजाः। क्षुमन्तो याभिर्मदेम। उदंग्ने शुचयस्तव वि ज्योतिषोदु त्यं जातवेदस१ सप्त त्वां हरितो रथे वहंन्ति देव सूर्य। शोचिष्केशं विचक्षण। चित्रं देवानामुदंगादनींकं चक्षुंर्मित्रस्य वर्रुणस्याग्नेः। आऽप्रा द्यावांपृथिवी अन्तरिक्षः सूर्य आत्मा जगंतस्तस्थुषंः (४७)

च। विश्वं देवा ऋतावृधं ऋतुभिर्हवन्श्रुतंः। जुषन्तां युज्यम्पयंः। विश्वं देवाः शृणुतेम हवंम्मे ये अन्तरिक्षे य उप् द्यवि छ। ये अग्निजिह्वा उत वा यजंत्रा आसद्यास्मिन्बर्हिषं मादयध्वम् (४८)

तदीशांनुमद्रिंस्तुस्थुषंस्त्रि र्शचं॥----[१४]

विश्वरूप्सत्वष्टेन्द्रं वृत्रम्ब्रंह्मवादिनः स त्वै नासोमयाज्येष वै देवर्थो देवा वै नर्चि नायज्ञोऽग्नें महान्नीत्रिवीत्मायुष्ट्रे द्वादंश॥[१५][विश्वरूपो नैनर् शीतरूरावद्य वसुं पूर्वेद्युर्वाजा इत्यग्नें महान्निवीतम्न्या यन्ति चतुःसप्ततिः॥74॥ विश्वरूपोऽनुं ते दायि॥]

This PDF was downloaded from http://stotrasamhita.github.io.

 ${\sf GitHub: http://stotrasamhita.github.io} \ | \ \ {\sf http://github.com/stotrasamhita.github.io} \ |$

Credits: http://stotrasamhita.github.io/about/